

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

NMBU (TIDLIGERE UMB)

Kommune:

214/ Ås

Gnr/bnr:

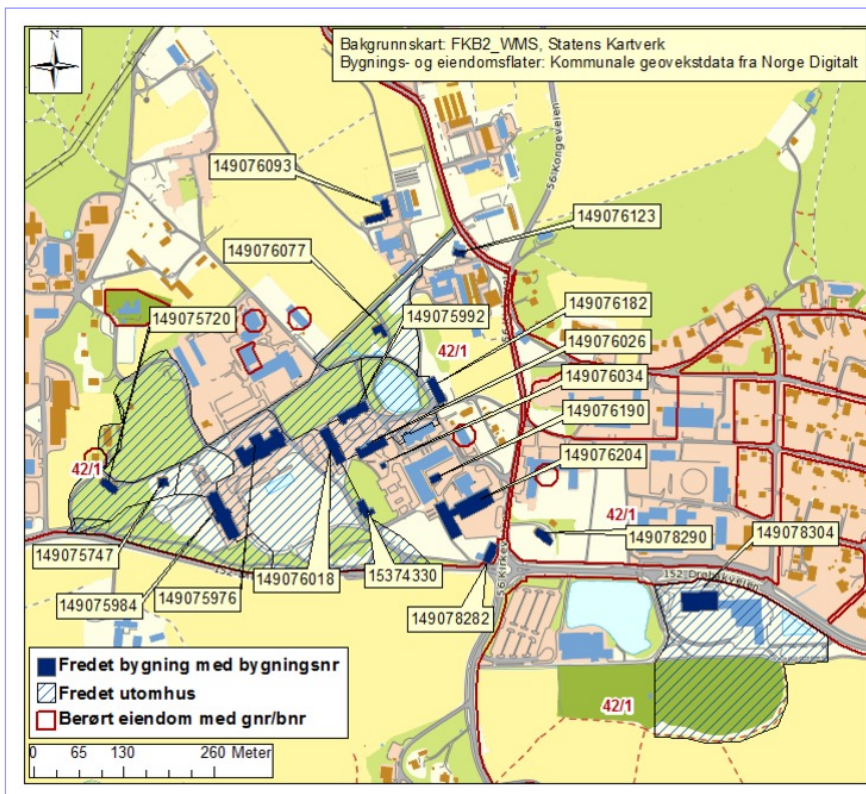
42/1

AskeladdenID:

175088

**Referanse til
landsverneplan:**

Kompleks 1837

Omfang fredning

Byggnavn	Oppført	Bygningsnr.	Gnr/bnr	Omfang
• Aud Max	1969 - 1970	149078304	42/1	Eksteriør/Interiør
• Botanisk klimalaboratorium	1962	149076093	42/1	Eksteriør
• Cirkus	1859 - 1902	149076018	42/1	Eksteriør/Interiør
• Damsgård, Kirkeveien 1	1899	149078290	42/1	Eksteriør/Interiør
• Fruktkonserveringa	1901	149076123	42/1	Eksteriør
• Gartnerboligen, Åsbakken 3/5	1887 - 1888	149076077	42/1	Eksteriør/Interiør
• Lindemannhuset, Fougnerbakken 16	1899	149075747	42/1	Eksteriør/Interiør
• Meieribygningen	1949 - 1953	149076204	42/1	Eksteriør/Interiør
• Meierimuseum, Kirkeveien 2	1900 - 1901	149078282	42/1	Eksteriør
• Palasset	1859	149076190	42/1	Eksteriør
• Palmyra, Fougnerbakken 18-20	1898 - 1899	149075720	42/1	Eksteriør/Interiør
• Parkgården	1866 - 1867	15374330	42/1	Eksteriør
• Smia	1859	149076182	42/1	Eksteriør/Interiør
• Stabburet	1859	149076034	42/1	Eksteriør/Interiør
• Tivoli	1859 - 1902	149075992	42/1	Eksteriør/Interiør
• Tårnbygningen	1921 - 1925	149075984	42/1	Eksteriør/Interiør
• Urbygningen	1898 - 1900	149075976	42/1	Eksteriør/Interiør
• Utomhus	1864 - 1951		42/1	Utomhus
• Økonomibygningen	1897	149076026	42/1	Eksteriør/Interiør

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

Fredning kompleks

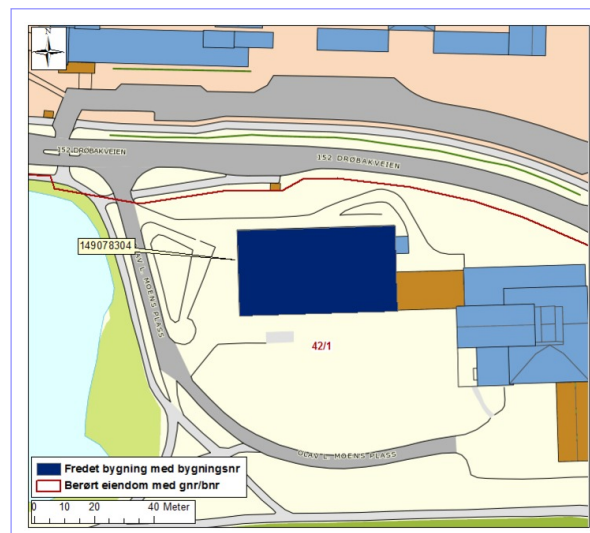
- Omfang:** Fredningen omfatter bygningene og utomhus som nevnt ovenfor.
- Formål:** Formålet er med fredningen er å sikre UMB sitt anlegg i det gamle kjerneområde med bebyggelse og parkanlegg fra skoleanleggets første tid i 1859 og fram til i dag. Formålet er også å sikre Botanisk klimalaboratorium og Aud Max utenfor kjerneområdet som er vesentlig for UMBs undervisnings- og forskningshistorie. Formålet med fredningen er også å sikre bygningenes kultur-, arkitektur- og vitenskapshistoriske verdier. Fredningen skal sikre enkeltbygningene, bygningenes innbyrdes sammenheng samt kulturhistoriske verdier knyttet til anlegget som helhet.
- Begrunnelse:** Ås har vært hovedsete for høyere landbruksutdanning i Norge siden 1859 da "Den høiere Landbrugsskole i Aas" ble opprettet. Den ble i 1897 en vitenskapelig høyskole med forskningsbasert undervisning, skolen skiftet da navn til Norges Landbrugshøyskole (NLH). I 2005 fikk NLH universitetsstatus som Universitetet for Miljø- og biovitenskap (UMB). Universitetets bygninger er representater for utviklingen i norsk arkitektur gjennom minst 150 år og har til tross for sin store variasjon i bebyggelsen også en harmonisk sammenheng innbyrdes og i forhold til landskapet.
- Fra 1. januar 2014 fusjonerte UMB med Norges veterinærhøyskole til Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU). Arbeidet med landsverneplanen ble utført før denne fusjonen og beskrivelsene i vedleggene for den enkelte bygning refererer til navnet Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB).
- Arkitekt Ole Sverre har satt det mest markante preget på UMB med sine monumentale murbygginger fra ca. 1900 som flere har omtalt som "livlig nyrenessanse". Jugendstilens formspråk er også å finne i flere av hans bygninger. Teglmønsteret i brystningne kan gi assosiasjoner til utmurt bindingsverk. P.H.Holtermann var skolens første arkitekt fra starten i 1859, noen mindre bygninger tegnet av ham står fremdeles, mens andre er ombygget eller påbygget av Ole Sverre. Flere arkitekter har gjort gode bidrag til UMB; Chr. von Munthe af Morgenstjerne og Arne Eide tegnet Meieribygingen (1953), Olav Bergkvam, Botanisk klimalaboratorium (1962) og Leif Olav Moen tegnet Auditorium maximus (1970).
- Som sammenbindende element har parken stor betydning i tillegg til høy egenverdi. Etter etableringen av Den Høiere Landbrugsskole på Aas i 1859, ble det i 1860-årene opparbeidet et grøntanlegg under ledelse av gartner Abel Bergstrøm. Tyngdepunktet var Svanedammen og Tunet med Tuntreet fra 1864. I 1924 utformet Olav L. Moen, Norges første professor i hagekunst, et ambisiøst anlegg med et stramt utformet parkrom i sentrum, og la grunnlaget for en park av internasjonal klasse.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

AUD MAX

Bygningsnr:	149078304
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1969 - 1970
AskeladdenID:	175088-16
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4817 Kompleks 1837

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og deler av interiøret kjeller og 1. etasje og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap m.v. er fredet som del av interiøret.

Omfanget av interiørfredningen er markert på plantegninger.

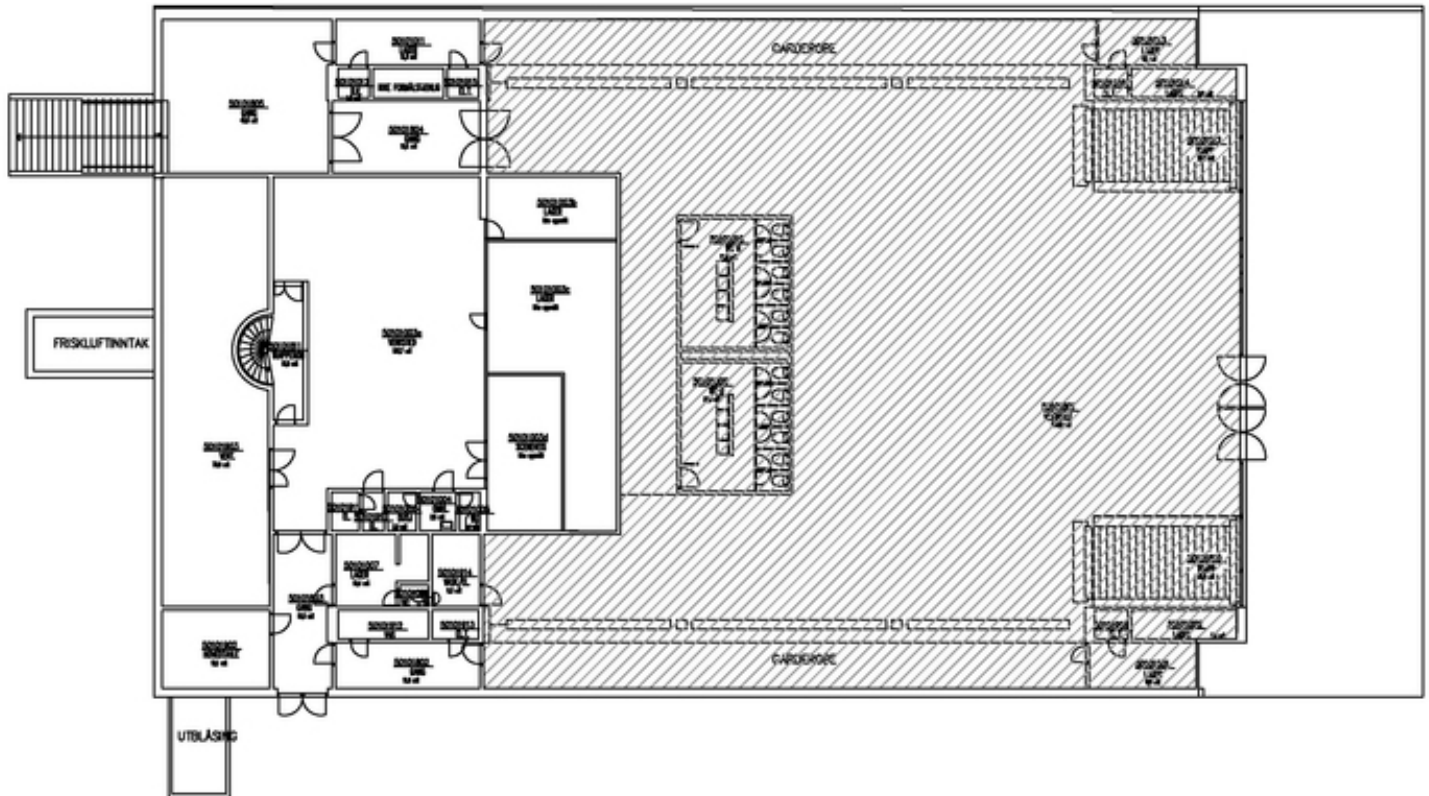
Formål: Formålet er å sikre bygningen som eksempel på modernismen fra 1960-1970-tallet og som representant for utviklingen innen studentenes velferdstilbud ved utdanningsinstitusjonen.

Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

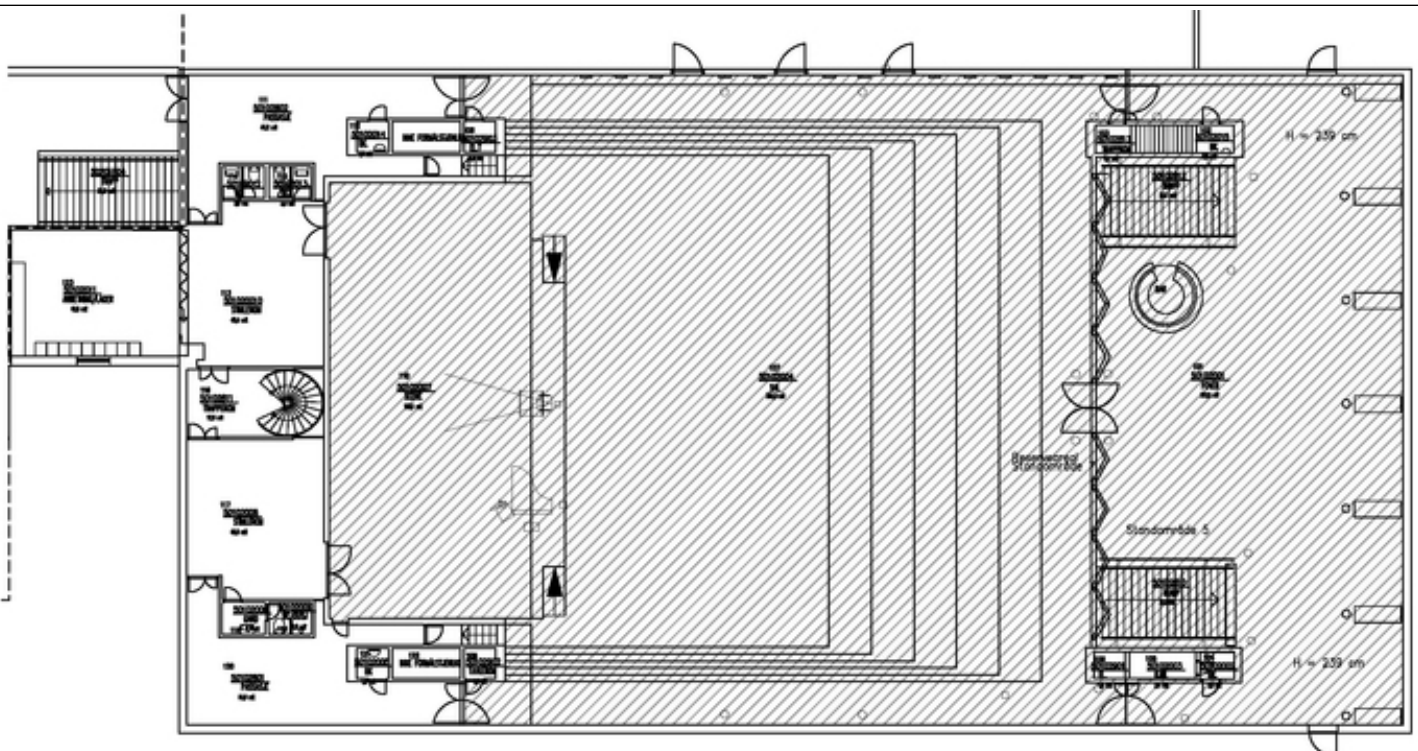
Begrunnelse: Bygningen, med park- og idrettsanlegget, representerer ideer rundt økt tilbud på kultur- og velferdssiden for studentene, og har utdanningshistorisk og institusjonshistorisk verdi. Aud Max er tegnet av arkitekt Leif Olav Moen og bygningen er en tidstypisk representant for sin samtid.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

Plantegning kjeller. Omfang interiørdredning er markert med blå skravur.

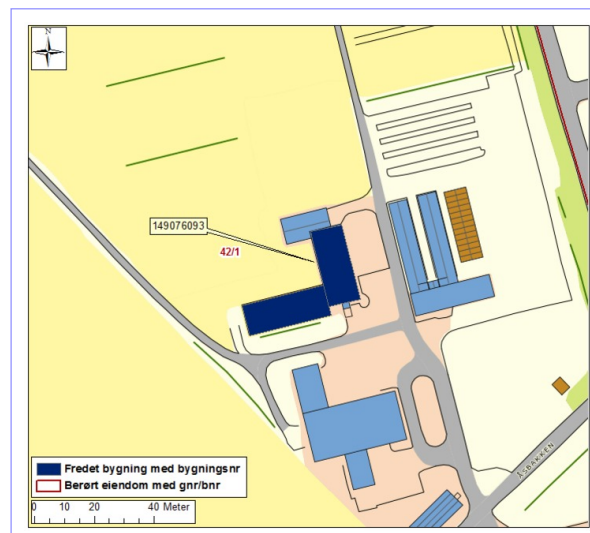
Plantegning 1. etasje. Omfang interiørdredning er markert med blå skravur.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

BOTANISK KLIMALABORATORIUM

Bygningsnr:	149076093
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1962
AskeladdenID:	175088-17
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4856 Kompleks 1837

Fredning bygning

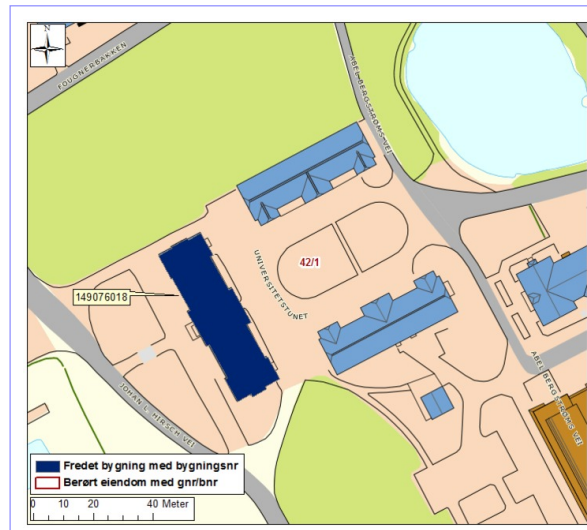
- Omfang:** Fredningen omfatter den opprinnelige bygningen fra 1962 med eksteriør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, pipeløp over tak og detaljer som skilt og dekor m.v.
- Formål:** Formålet med fredning av Botanisk klimalaboratorium er å ivareta en bygning som viser UMBs primæroppgaver innen forskning og høyere landbruksutdanning. Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater.
- Begrunnelse:** Planteforskning har lenge vært en viktig del av UMB sin utdannings- og forskningsvirksomhet. Botanisk klimalab ligger i det historiske planteskoleområdet og bygningen har tidstypiske og gode arkitektoniske kvaliteter, med holdbare materialer, fint bearbeidet inngangsparti, god sammenkobling av veksthus og kontor-/labfløy ved materiallikhet og en god komposisjon der begge volumer fremheves og er orientert mot "tunet" mellom planteskolebygningene.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

CIRKUS

Bygningsnr:	149076018
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1859 - 1902
AskeladdenID:	175088-8
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4804 Kompleks 1837

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør i hovedtrapperom og to bitrapperom, korridorer i 1.- 3. etasje, møterom i 2. etasje, boligrom i kjeller og boligrom på loft. Fredningen av eksteriør og interiør inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.

Omfanget av interiørfredningen er markert på plantegninger.

Formål: Formålet med fredningen er å sikre en av de mest sentrale bygningene i UMBs historie, fra den første utbyggingsfasen til landbruksskolen. Cirkus er også en vesentlig for den opprinnelige tundannelsen, som inntunet på et gårdsbruk og med driftsbygninger og uthus like ved.

Det er et formål å sikre deler av interiøret som dokumentasjon på bygningens opprinnelige funksjon og lange brukshistorie som internat og bolig.

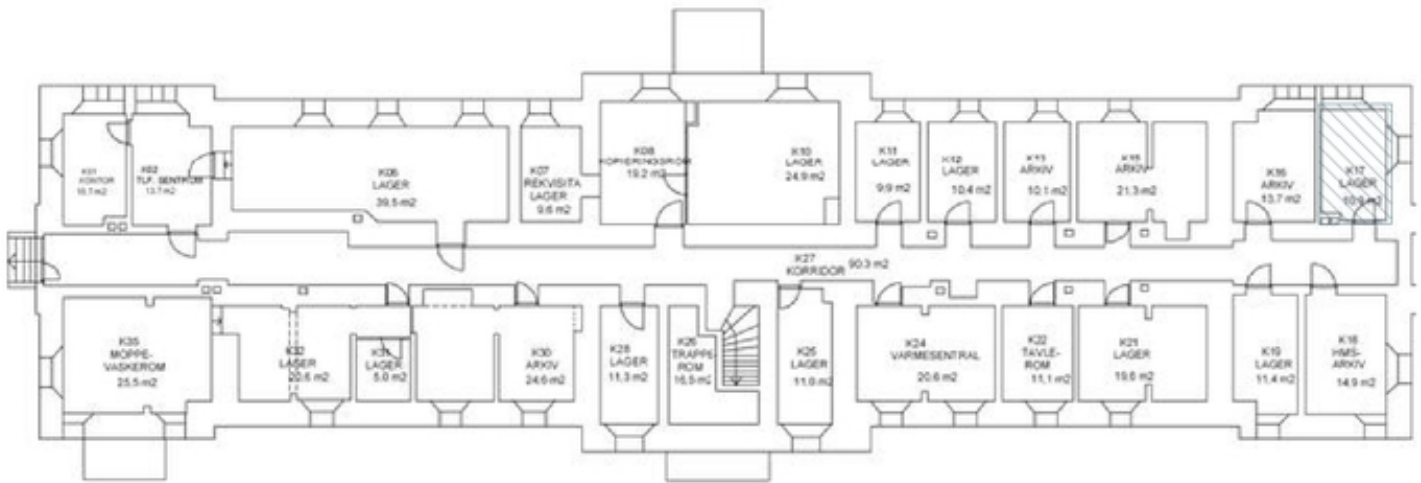
Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse: Bygningen ble oppført i 1859 som bolig for elever, lærere og personale, en funksjon den beholdt også etter ombyggingen i 1902. Den var hovedbygningen i den første utbyggingen av NLH rundt 1859. Hovedbygningen ble under den store utbyggingen rundt 1900 både på- og ombygget, og er i dag blant de godt bevarte bygningene fra denne perioden.

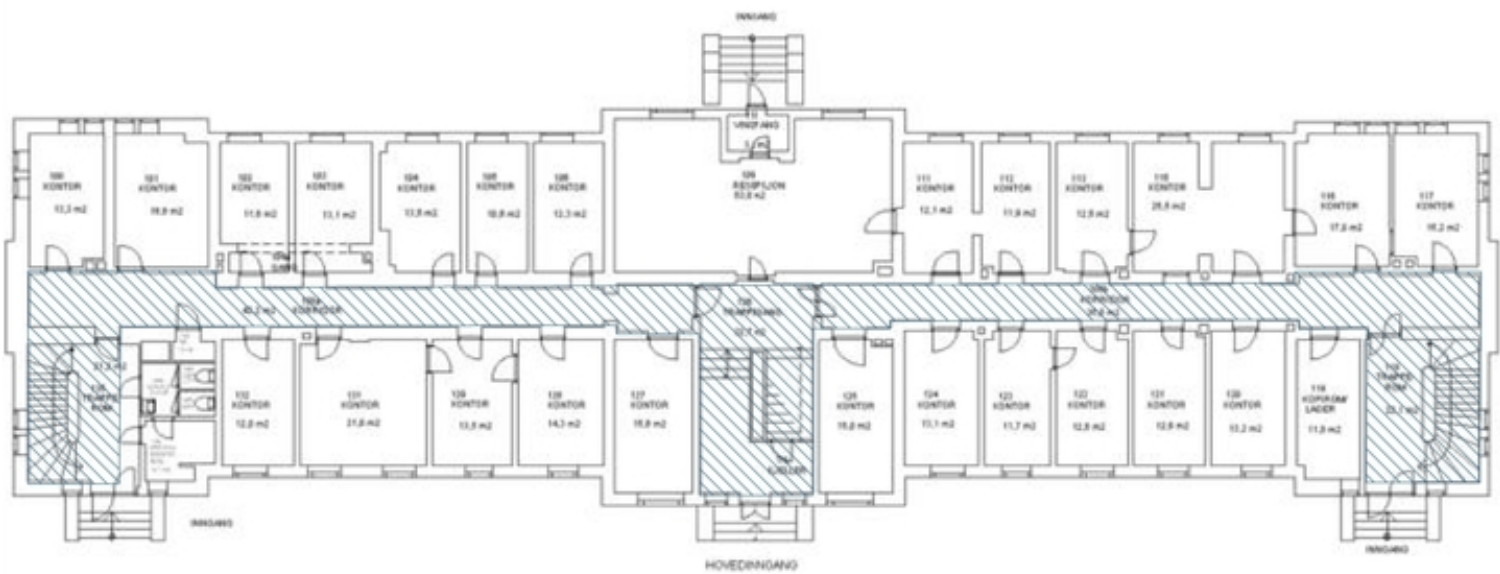
Det var vesentlig for den nyetablerte skolen å tilby boliger for på stedet, og Cirkus er en av de eldste internatbygningene som er bevart i kunnskapssektoren.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

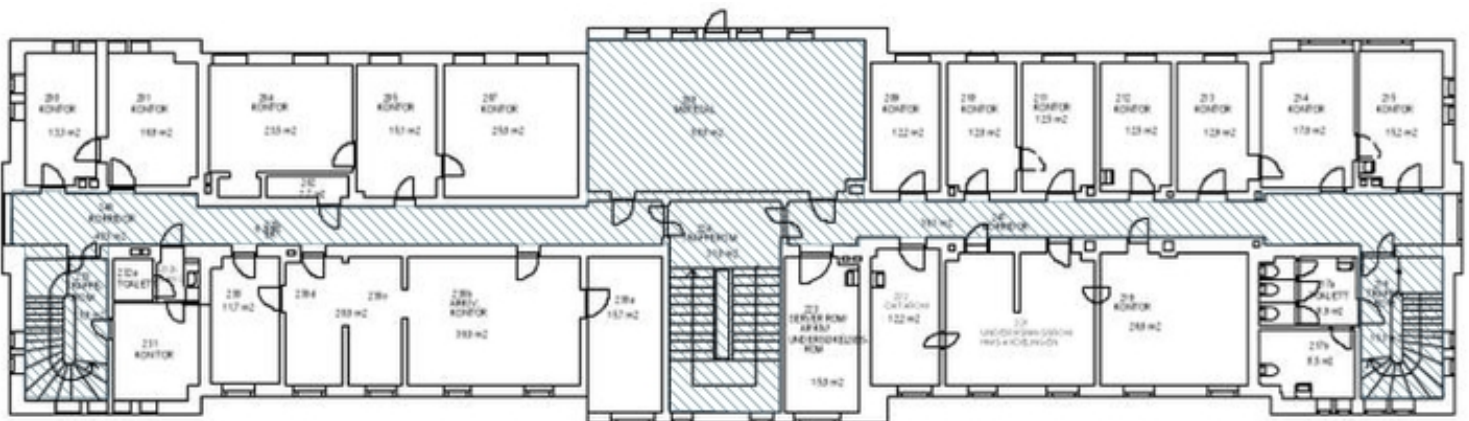
Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

Plantegning kjeller. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

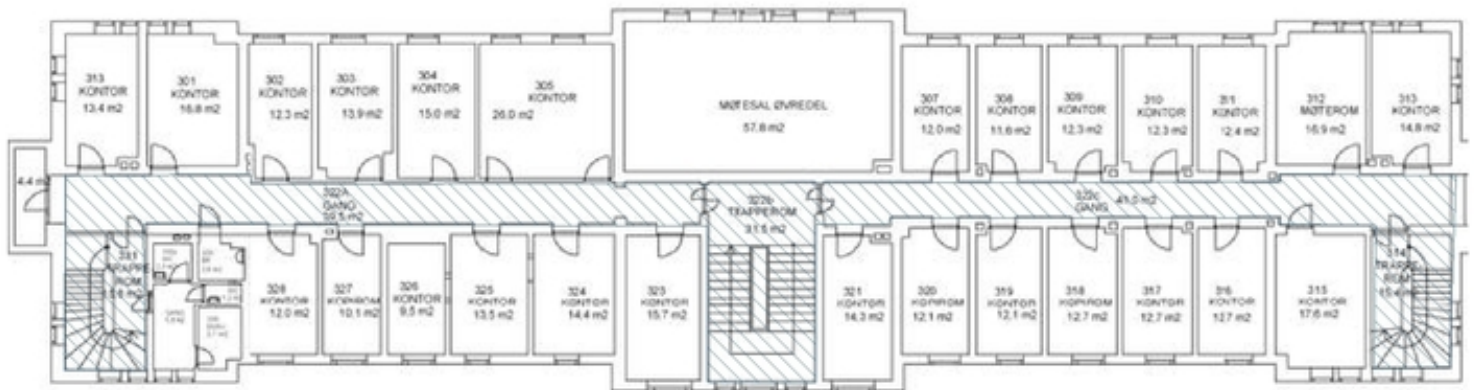
Plantegning 1. etasje. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

Plantegning 2. etasje. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

Plantegning 3. etasje. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

Plantegning loft. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

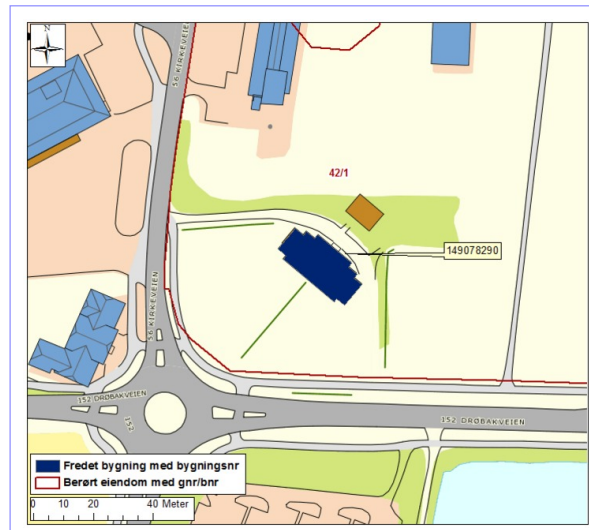

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

DAMSGÅRD, KIRKEVEIEN 1

Bygningsnr:	149078290
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1899
AskeladdenID:	175088-3
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4776 Kompleks 1837

Fredning bygning

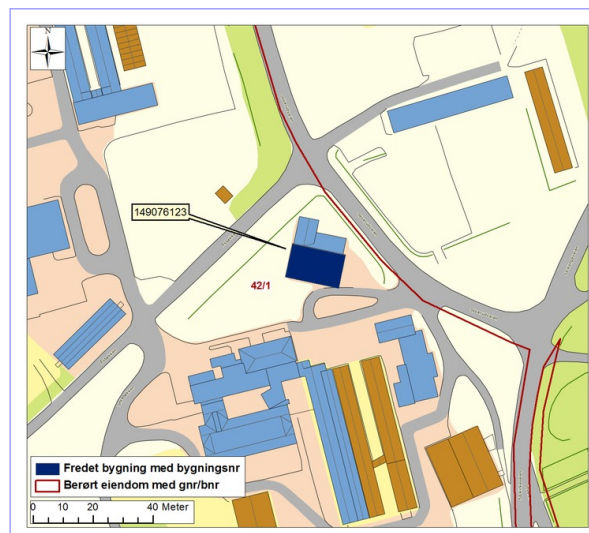
- Omfang:** Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.
- Formål:** Formålet er å sikre en formålsbygd lærerbolig fra utbyggingsperioden etter lov om Norges Landbrukshøiskole (1897).
- Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.
- Begrunnelse:** Boligen er en godt bevart bygning fra den store utbyggingen etter lov om Norges Landbrukshøiskole (1897). Dette viser utvikling av den akademiske høghskolen og den store boligreisingen som dette førte med seg for lærere og professorer.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

FRUKTKONSERVERINGA

Bygningsnr:	149076123
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1901
AskeladdenID:	175088-18
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4859 Kompleks 1837

Fredning bygning

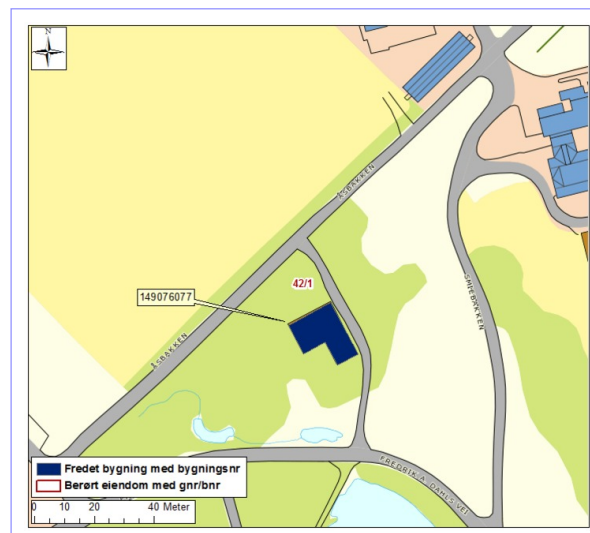
- Omfang:** Fredningen omfatter eksteriør på bygningens opprinnelig del og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, pipeløp over tak og detaljer som skilt og dekor m.v.
- Formål:** Formålet er å sikre det opprinnelige fruktkonserveringsbygget fra utbyggingsperioden etter lov om Norges Landbrukshøiskole (1897). Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater.
- Begrunnelse:** Bygningen er blant de godt bevarte bygningene fra den store utbyggingsperioden etter lov om Norges Landbrukshøiskole (1897).

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

GARTNERBOLIGEN, ÅSBAKKEN 3/5

Bygningsnr:	149076077
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1887 - 1888
AskeladdenID:	175088-7
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4803 Kompleks 1837

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør i hovedfløyens 1. etasje. Fredningen av eksteriør og interiør inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.

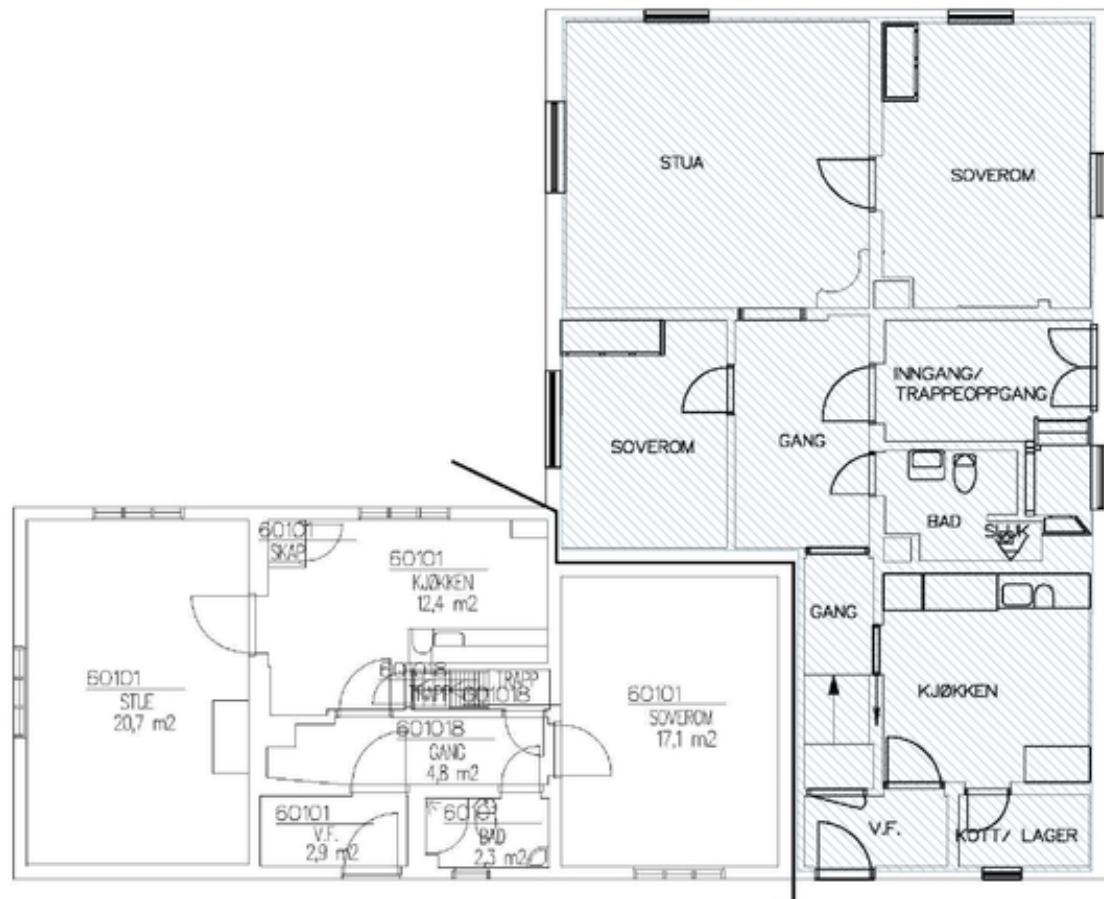
Omfanget av interiørfredningen er markert på plantegning.

Formål: Formålet med fredningen er å sikre bygningen og vise hvordan deler av UMBs første forløper, Den høiere landbrugsskole fra 1859, var utformet. Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse: Gartnerboligen er blant de få gjenværende bygninger fra Den høiere Landbrugsskole (1859-1897). Godt bevart utvendig og forholdsvis godt bevart innvendig. Som spor fra den første gartnerutdannelsen er bygningen et positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

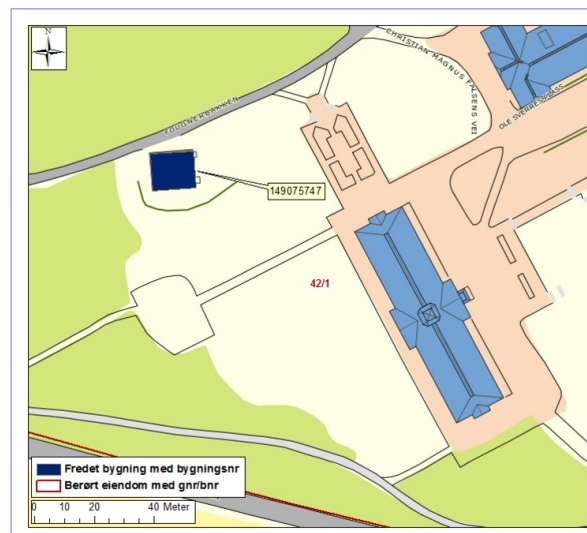
Plantegning 1. etasje. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

LINDEMANNHUSET, FOUGNERBAKKEN 16

Bygningsnr:	149075747
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1899
AskeladdenID:	175088-2
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4768 Kompleks 1837

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør i trapperom i 1. og 2. etasje. Fredningen av eksteriør og interiør inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.

Omfanget av interiørfredningen er markert på plantegning.

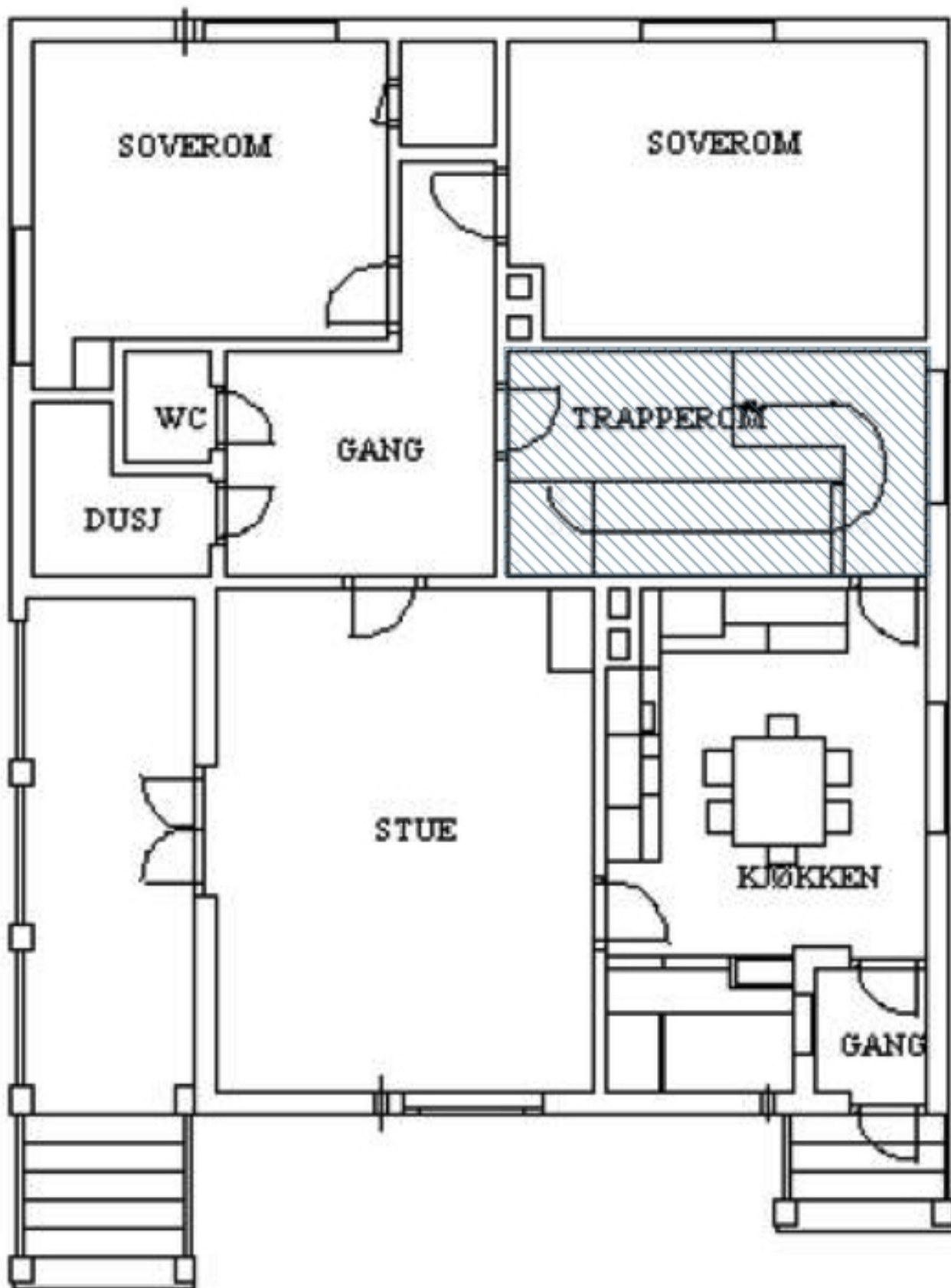
Formål: Formålet er å sikre en formålsbygd lærerbolig fra utbyggingsperioden etter lov om Norges Landbrukshøiskole (1897).

Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse: Boligen viser utvikling av den akademiske høghskolen og den store boligreisningen som er en godt bevart bygning fra den store utbyggingen som lov om Norges Landbrukshøiskole (1897) førte med seg for lærere og professorer.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

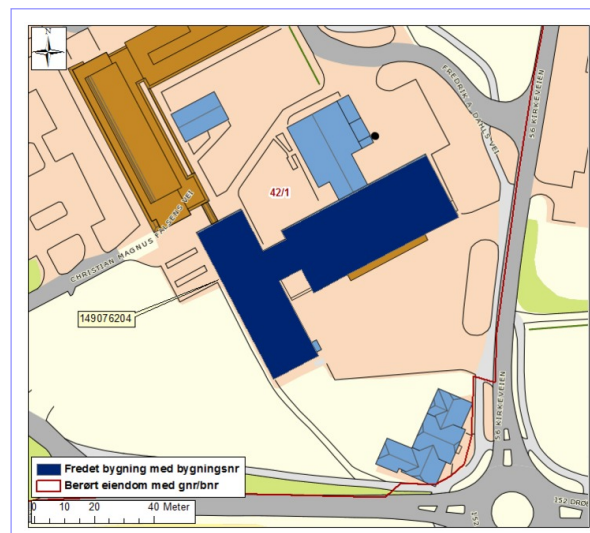
Plantegning 1. etasje. Omfang interiørfredning er markert med blå skraver. Opphavsrett: Statsbygg.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

MEIERIBYGNINGEN

Bygningsnr:	149076204
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1949 - 1953
AskeladdenID:	175088-15
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4814 Kompleks 1837

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør i vestibyle og hovedtrapperom (alle etasjer) i laboratorieflyen. Fredningen av eksteriør og interiør inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.

Omfanget av interiørfredningen er markert på plantegning.

Formål: Formålet med fredningen er å sikre Meieriinstituttet som del av det utdanningshistoriske anlegget, og som god representant for etterkrigstidens utbygging ved NLH.

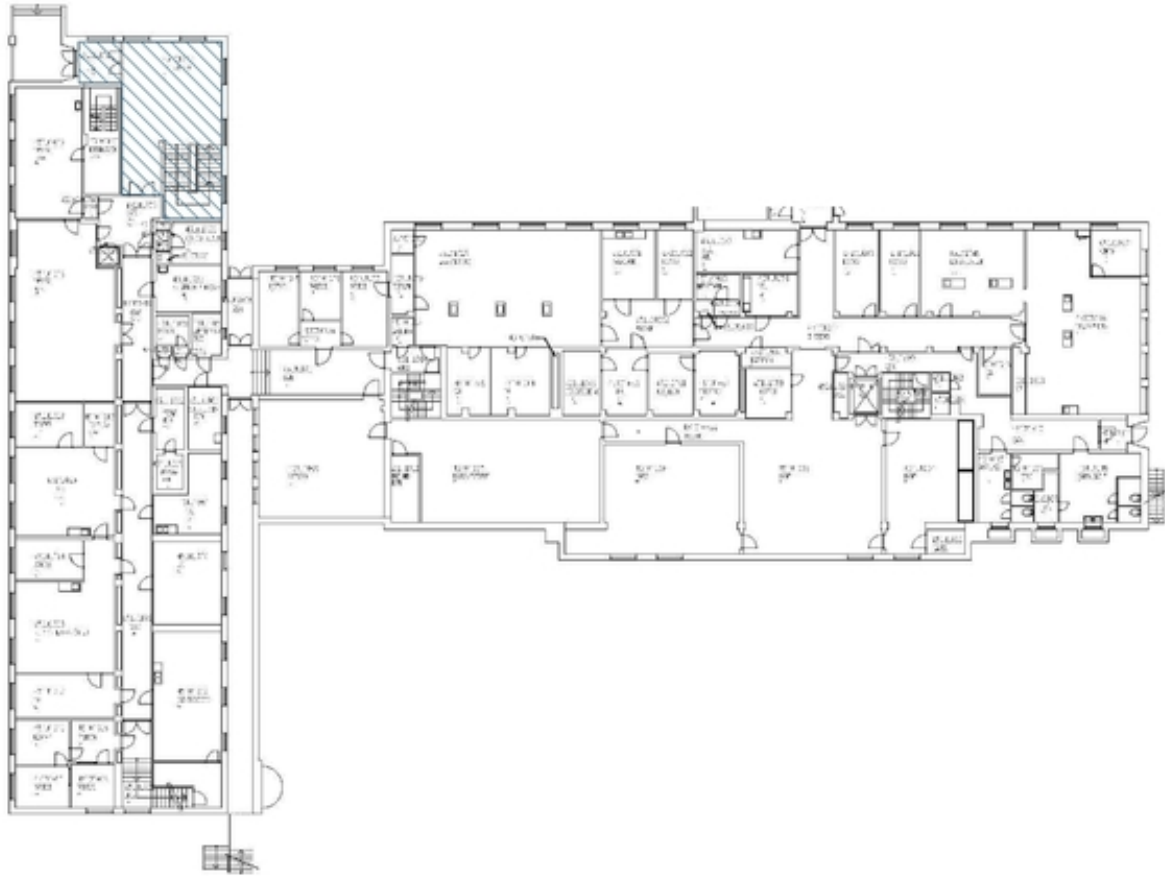
Videre er formålet å ivareta bygningens opprinnelige arkitektoniske uttrykk, herunder meieriflyens produksjonspreg. Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse: Bygningen er nært tilpasset konteksten til det historiske skoleanlegget, både i bebyggelsesstruktur, bygningsform og materialbruk. Bygningens gedigne materialbruk og detaljering viser at dette var et prestisjebygg for høyskolen og staten.

Meieriinstituttet har utdannings-, institusjons- og arkitekturhistorisk verdi.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

Plantegning U-etasje. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur. Fredning av hovedtrapperommet omfattes også i 1. og 2. etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

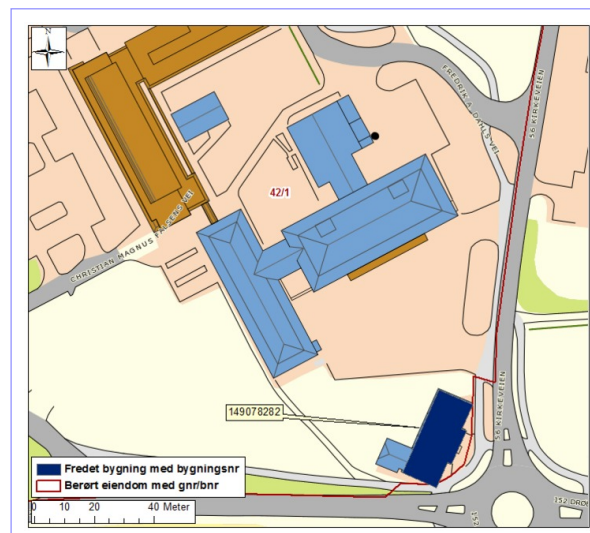

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

MEIERIMUSEUM, KIRKEVEIEN 2

Bygningsnr:	149078282
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1900 - 1901
AskeladdenID:	175088-4
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4777 Kompleks 1837

Fredning bygning

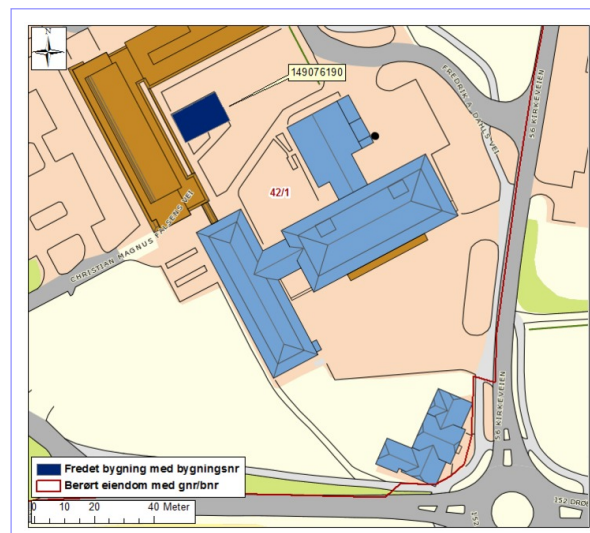
- Omfang:** Fredningen omfatter bygningens eksteriør med opprinnelig del og 1922-utvidelsen mot nord og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, pipeløp over tak og detaljer som skilt og dekor m.v.
- Formål:** Formålet er å sikre en bygning fra utbyggingsperioden som fulgte vedtaket av lov om Norges Landbrukshøiskole (1897). Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater.
- Begrunnelse:** Bygningen er et resultat av den store utbyggingen etter lov om Norges Landbrukshøiskole (1897). Fra ca. 1900 var meieri en av fem avdelinger ved NLH. De øvrige avdelingene var jordbruk, hagebruk, utskifting (jordskifte) og skogbruk.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

PALASSET

Bygningsnr:	149076190
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1859
AskeladdenID:	175088-14
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4812 Kompleks 1837

Fredning bygning

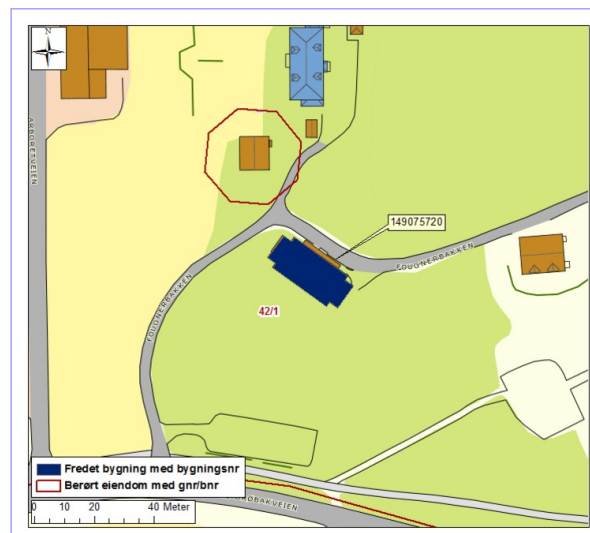
- Omfang:** Fredningen omfatter bygningens eksteriør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører og detaljer som skilt og dekor m.v.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare bygningen og vise hvordan deler av UMBs første forløper, Den høiere landbrugsskole fra 1959, var utformet. Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater.
- Begrunnelse:** Bygningen ble opprinnelig oppført til Den høiere Landbrugsskole (1859-1897) og er en av få gjenværende bygninger fra skolens opprinnelige gårdstun som lå i dette området. Palasset er bygget om flere ganger, og teglbygningen har i dag det uttrykket som skolens bygninger hadde før ombygningene omkring 1900.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

PALMYRA, FOUGNERBAKKEN 18-20

Bygningsnr:	149075720
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1898 - 1899
AskeladdenID:	175088-1
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4767 Kompleks 1837

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør i trapperom i hver ende av bygningen i 1. og 2. etasje. Fredningen av eksteriør og interiør inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.

Omfanget av interiørfredningen er markert på plantegning.

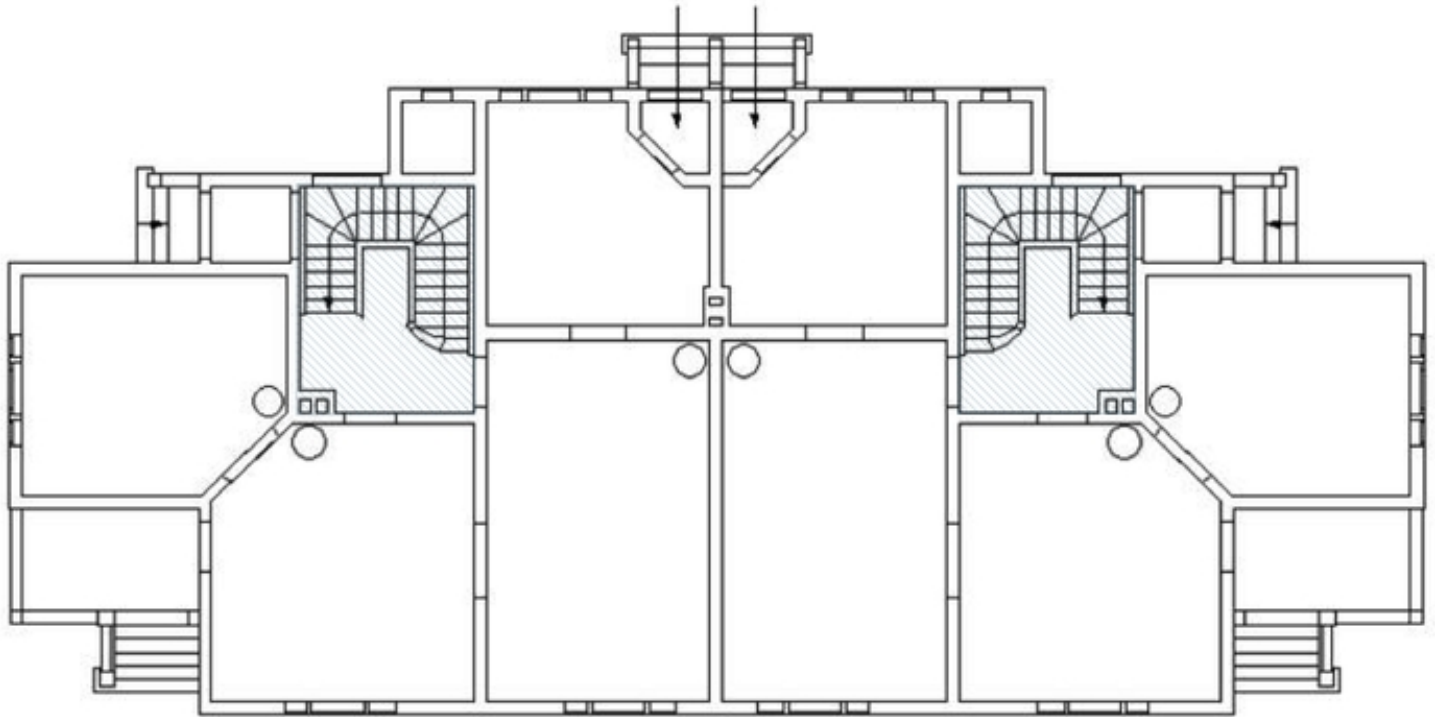
Formål: Formålet er å sikre en formålsbygd lærerbolig fra utbyggingsperioden etter lov om Norges Landbrukshøiskole (1897).

Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse: Boligen er en godt bevart bygning fra den store utbyggingen etter lov om Norges Landbrukshøiskole (1897). Dette viser utvikling av den akademiske høyskolen og den store boligreisingen som dette førte med seg for lærere og professorer.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

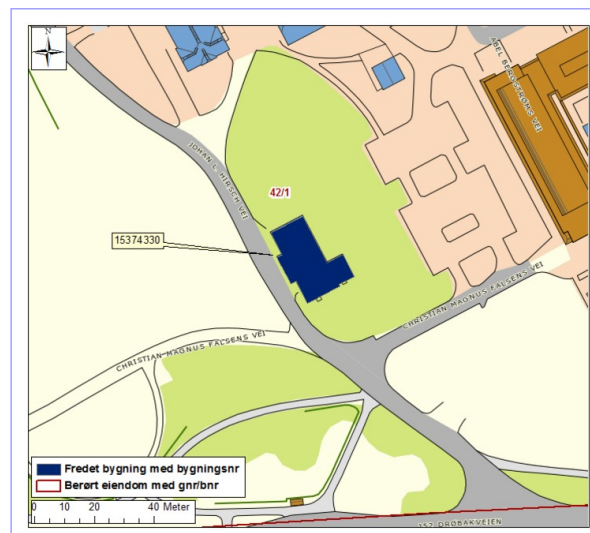
Plantegning 1. etasje. Omfang interiørfredning gjennom 1. og 2. etasje er markert med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

PARKGÅRDEN

Bygningsnr:	15374330
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1866 - 1867
AskeladdenID:	175088-5
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4786 Kompleks 1837

Fredning bygning

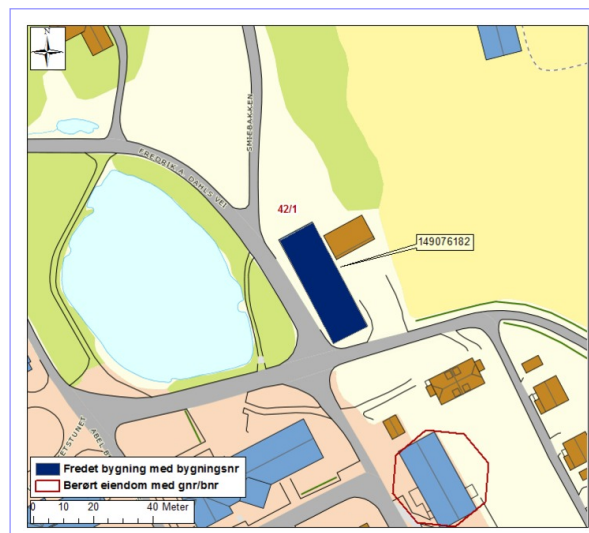
- Omfang:** Fredningen omfatter bygningens eksteriør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, pipeløp over tak og detaljer som skilt og dekor m.v.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare bygningen og vise hvordan deler av UMB sin første forløper, Den høiere Landbrugsskole fra 1859, var utformet.
- Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater.
- Begrunnelse:** Bygningen er blant de få gjenværende bygninger fra den første landbruksskolens periode. Forholdsvis godt bevart i den utformingen den har hatt siden påbygning til to etasjer i 1885. Bygningen har spor etter skiftende funksjoner i institusjonens drift gjennom tidene og er et positivt bidrag til både bygningsmiljø og parkområde.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

SMIA

Bygningsnr:	149076182
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1859
AskeladdenID:	175088-13
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4810 Kompleks 1837

Fredning bygning

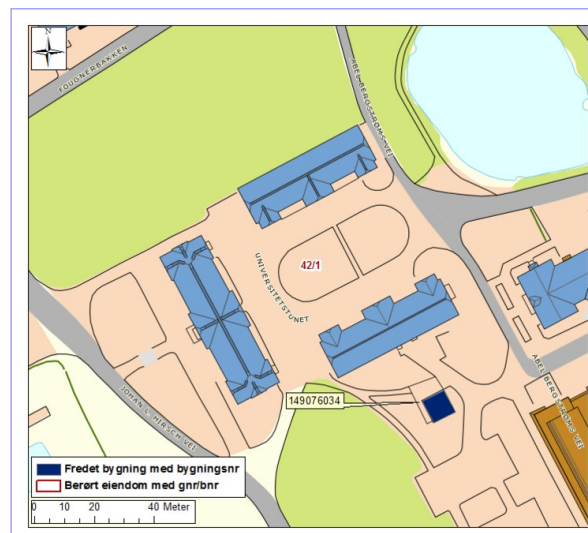
- Omfang:** Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.
- Formål:** Formålet med fredning av Smia er å sikre en karakteristisk uthusbygning, oppført som del av det opprinnelige skoleanlegget fra 1859.
- Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.
- Begrunnelse:** Smia er blant de få gjenværende bygninger fra Den høiere Landbrugsskole (1859-1897), som også er bevart med form og uttrykk som ligger nært opptil hva den trolig hadde opprinnelig.
- Samtidig viser bygningen spor etter mange funksjoner og tilpasninger gjennom tidene, og bruks- og ombyggingshistorien er også interessant, ikke minst som dokumentasjon på institusjonens utvikling.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

STABBURET

Bygningsnr:	149076034
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1859
AskeladdenID:	175088-12
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4808 Kompleks 1837

Fredning bygning

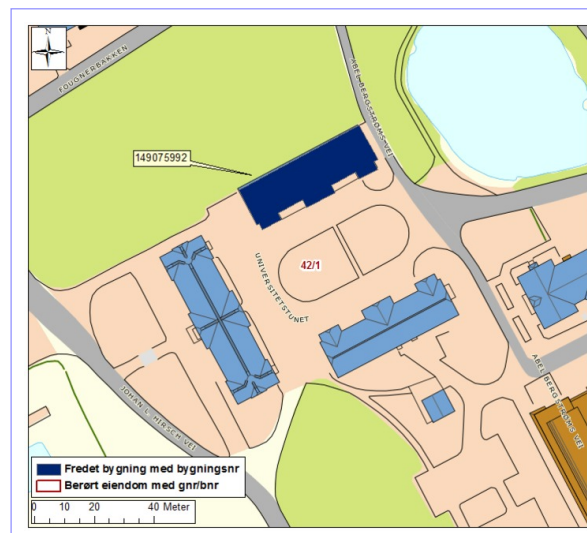
- Omfang:** Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk.
- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare bygningen og vise hvordan deler av UMBS første forløper, Den høiere Landbrugsskole fra 1859, var utformet.
- Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk.
- Begrunnelse:** Stabburet er blant de få gjenværende bygninger fra landbruksskolens første tid, muligens eldre. Stabburets opprinnelige form og funksjon er tydelig også med dagens bruk.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

TIVOLI

Bygningsnr:	149075992
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1859 - 1902
AskeladdenID:	175088-6
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4789 Kompleks 1837

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør i tre trapperom gjennom alle etasjer. Fredningen av eksteriør og interiør inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap m.v. er fredet som del av interiøret.

Omfanget av interiørfredningen er markert på plantegning.

Formål: Formålet med fredningen er å bevare og vise utformingen av UMBs forløper, Norges Landbrukshøyskole, utformet av arkitekt Ole Sverre rundt 1900 med betydelige deler fra arkitekt Holtermanns bygning fra 1859.

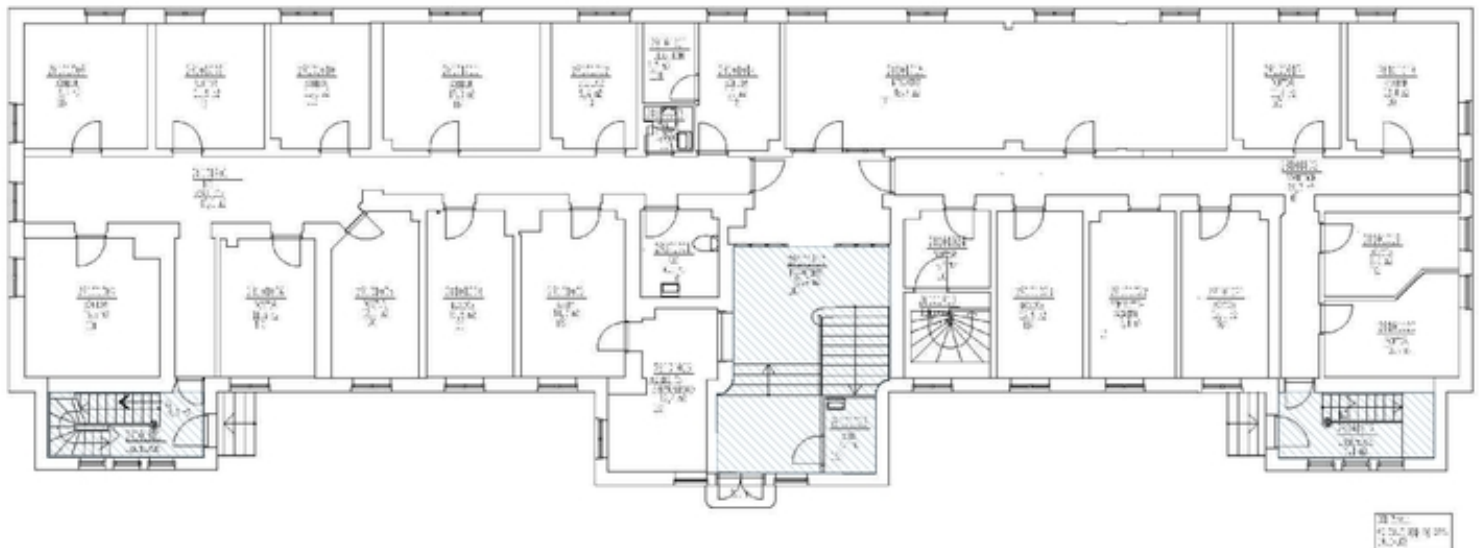
Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse: Tivoli er blant de godt bevarte bygningene fra den store utbyggingen rundt 1900, og med betydelige deler fra arkitekt Holtermanns bygning fra 1859. Bygningen er en del av et enhetlig tun og en sentral bygning i UMBs historie.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

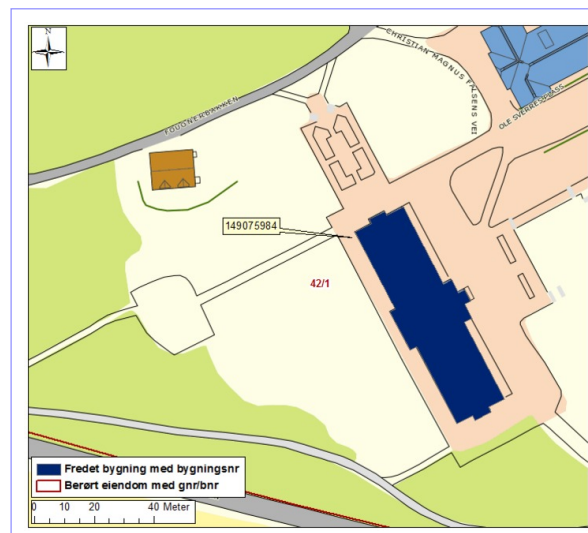
Plantegning 1. etasje. Omfang interiørfredning (gjennom alle etasjer) er markert med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

TÅRNBYGNINGEN

Bygningsnr:	149075984
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1921 - 1925
AskeladdenID:	175088-11
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4807 Kompleks 1837

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør i vestibyle med vindfang, korridorer (1.- 5. etasje) og de to trapperommene. Fredningen omfatter også bevarte deler av kinosalens interiør i kjelleren. Fredningen av eksteriør og interiør inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap m.v. er fredet som del av interiøret.

Omfanget av interiørfredningen er markert på plantegninger.

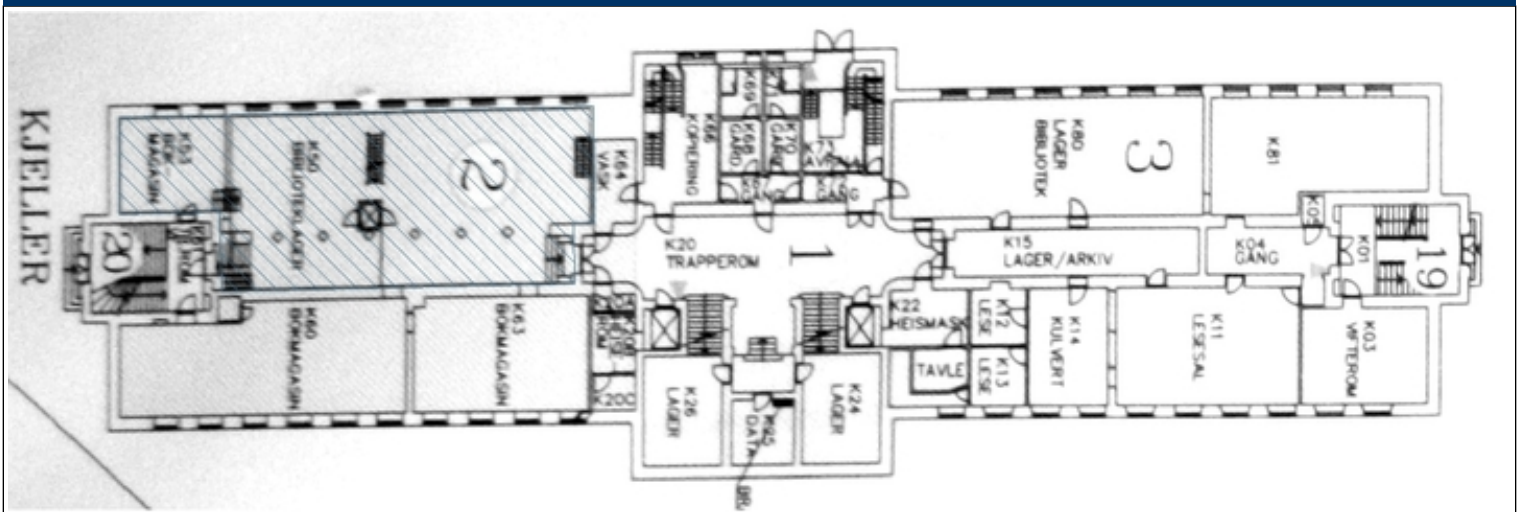
Formål: Formålet med fredning er å sikre bygningen som del av det utdanningshistoriske anlegget. Bygningen hører nøye sammen med resten av anlegget tegnet av Ole Sverre, samt med parken slik den ble utformet fra 1920-årene av.

Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

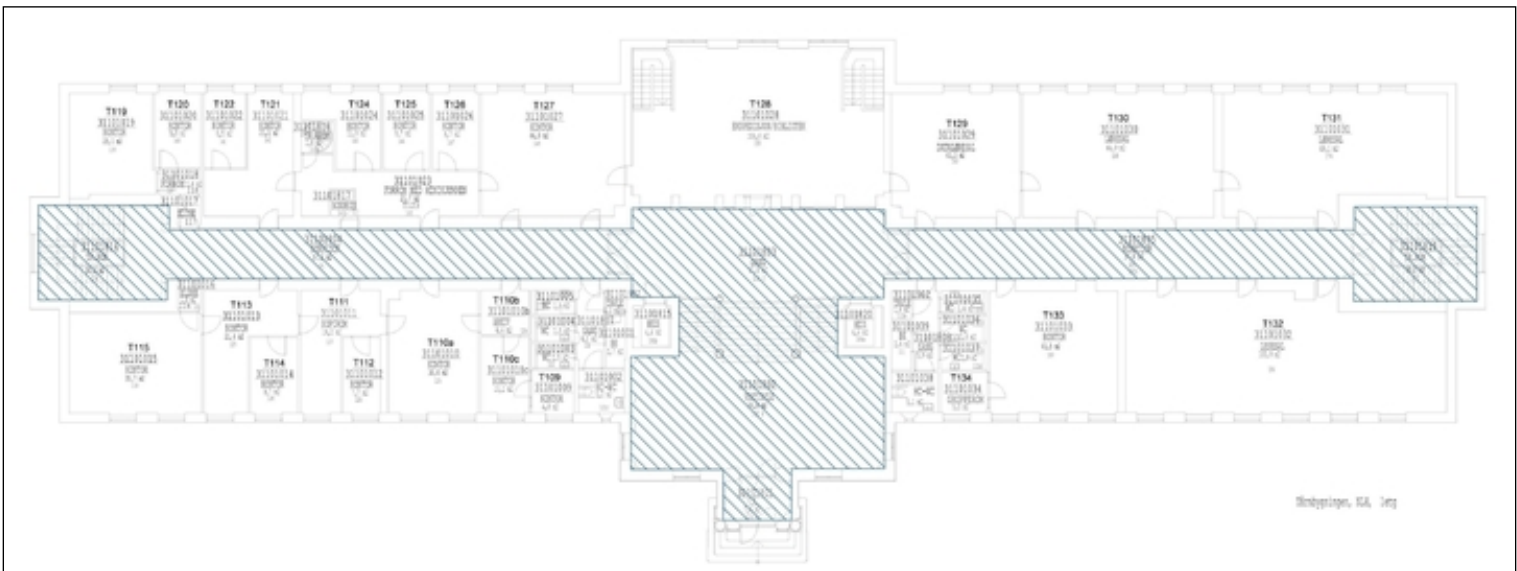
Begrunnelse: Tårnbygningen inngår som en viktig del av UMB sitt anlegg og er i seg selv en meget representativ bygning fra 1920-årene. Dette er blant bygningene som tydeligst viser utdanningsinstitusjonens karakter og status, som vitenskapelig høyskole der monumentale bygninger for teoriundervisning dominerer og er anleggets ansikt utad.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

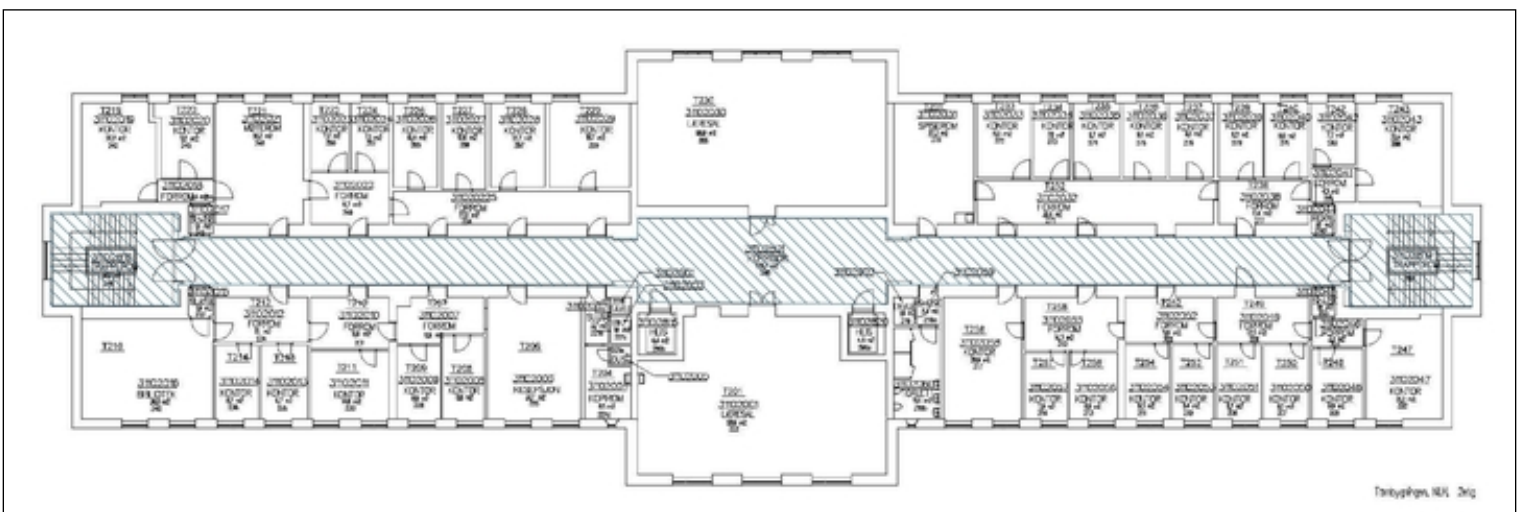
Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

Plantegning kjeller. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

Plantegning 1. etasje. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

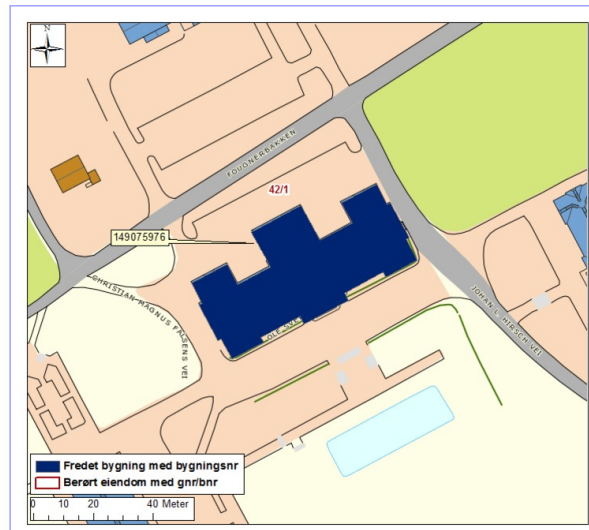
Plantegning 2. etasje. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur. Omfang er tilsvarende for 3. - 5. etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

URBYGNINGEN

Bygningsnr:	149075976
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1898 - 1900
AskeladdenID:	175088-10
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4806 Kompleks 1837

Fredning bygning

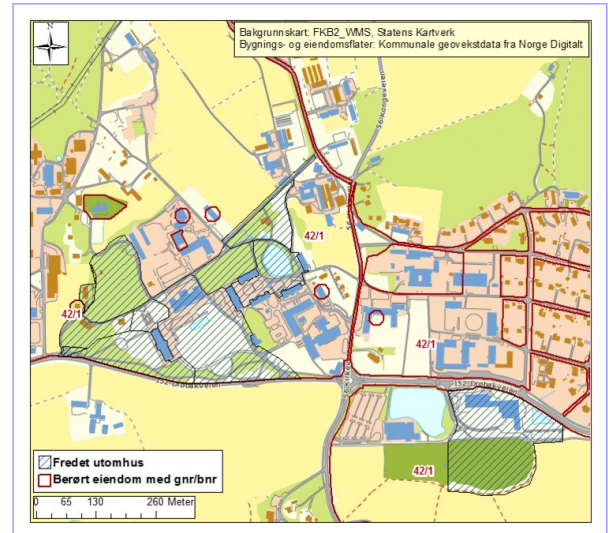
- Omfang:** Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør og inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.
- Formål:** Formålet er å sikre hovedbygningen fra utbyggingsperioden etter lov om Norges Landbrukshøiskole (1897).
- Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.
- Begrunnelse:** Undervisningsbygningen er blant de godt bevarte bygningene (eksteriør og interiør) fra den store utbyggingen rundet 1900, tegnet av arkitekt Ole Sverre. Bygningen har utdannings-, institusjons- og arkitekturhistorisk verdi.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

UTOMHUS

Bygningsnr: 42/1
Gnr/bnr: 1864 - 1951
Oppført: 1864 - 1951
AskeladdenID:
Referanse i landsverneplanen: Bygning 9903516
Kompleks 1837

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

Fredning utomhus

Omfang: Fredningen omfatter alle delene av utomhusanlegget ved UMB slik det er vist på kart. Fredningen omfatter utomhusanleggenes arealer, terreng, strukturer som park, hage, gårdsrom og grøntområder, og hovedelementer som veier, stier, dekker, belegg og all vegetasjon. Fredningen omfatter også konstruksjoner som gjerder, porter, murer, belysning, paviljonger, skulpturer, basseng, trapper med detaljer, materialbruk og overflater.

Fredningens avgrensning er markert med blå skravur på kart.

Formål: Formålet med fredning av Fougnerhaugen er å sikre arboretet som historisk dokumentasjon av landbrukshøgskolens virke innen skogsbruksfag og botanikk (dendrologi). Formålet med fredning av villahagene ved Fougnerhaugen er å sikre hagene til Fougnerbakken 16 og 18/20 som eksempel på de første lærerhagene fra rundt 1919 og som oppsluttende landskapselement til området ved Falsenstøtta. Formålet med fredning av området ved Falsenstøtta er å sikre Falsenstøtta som ble reist i 1864 på stedet hvor tunet til sorenskrivergården Vollebekk lå, til minne om eidsvollsmannen Christian Magnus Falsen. Formålet med fredning av Staudehagen er å sikre et nyklassisistisk hageanlegg. Formålet med fredning av det sentrale parkrommet med Storeplenen er å sikre kjernen i det nyklassisistiske parkanlegget, utformet av O.L. Moen fra 1920-årene. Formålet med fredninga av området ved Dahlstøtta er å sikre restene av 1800-tallets landskapspark og O.L. Moens siktakse fra Tårnbygningen til veksthusene. Formålet med fredning av Tunet og Svanedammen er å sikre det opprinnelige skoleområdet med utforming preget av flere utviklingsperioder. Formålet med fredningen av den Fredrikshaldske Kongevei er å sikre alleen/trerekken og strekningen som markerer deler av et gammelt kongeveifar fra før 1650, og som var atkomst for det opprinnelige anlegget fra 1859. Formålet med fredning av området ved Gartnerboligen er å sikre rester av hagen ved boligen fra ca. 1890, og å sikre Niagarafallene. Formålet med fredningen av området Storebrand og området ved Studentsamfunnet er å sikre en helhetlig og velbevart idrettspark fra 1930-årene.

Begrunnelse: Området har utdanningshistorisk og institusjonshistorisk verdi.

Etter etableringen av Den høiere Landbrugsskole på Aas i 1859, ble det i 1860-årene opparbeidet et grøntanlegg under ledelse av gartner Abel Bergstrøm. Tyngdepunktet var Svanedammen og Tunet med Tuntreet fra 1864. I 1924 utformet Olav L. Moen, Norges første professor i hagekunst, et ambisiøst anlegg med et stramt utformet parkrom i sentrum. "NLH-parken" er trolig Norges viktigste nyklassisistiske grøntanlegg.

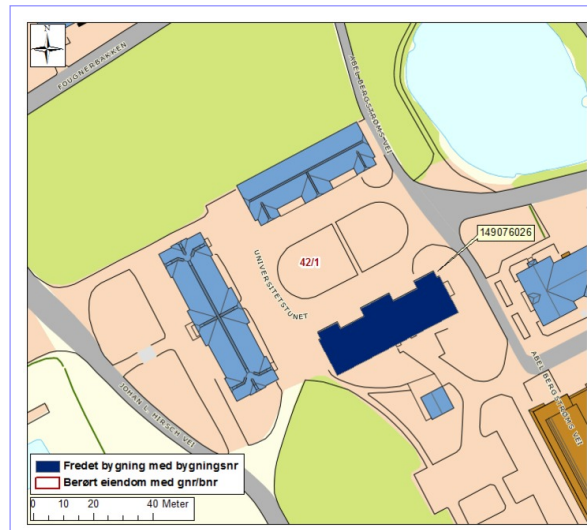
UMBs store uteområder er godt dokumentert og blir tatt godt vare på.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

ØKONOMIBYGNINGEN

Bygningsnr:	149076026
Gnr/bnr:	42/1
Oppført:	1897
AskeladdenID:	175088-9
Referanse i landsverneplanen:	Bygning 4805 Kompleks 1837

Fredning bygning

Omfang: Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør i hovedtrapperom, to bitrapperom og spisesalen i 2. etasje. Fredningen av eksteriør og interiør inkluderer hovedelementer som konstruksjon, fasadekomposisjon, planløsning, materialbruk, overflatebehandling og bygningsdeler som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder, pipeløp over tak, og detaljer som skilt og dekor m.v. Fast inventar som skap, ovner m.v. er fredet som del av interiøret.

Omfanget av interiørfredningen er markert på plantegninger.

Formål: Formålet er å sikre en sentrale bygning i UMBs historie. Oppføringen av Økonomibygningen var det første byggetiltaket etter vedtaket om høyskolestatus i 1897. Bygningen er vesentlig for den opprinnelige tundannelsen, som inntunet på et gårdsbruk og med driftsbygninger og uthus like ved.

Formålet med fredningen er videre å sikre hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen så som fasadeløsning, opprinnelige og eldre deler som dører og vinduer, samt materialbruk og overflater. Formål med fredning av interiør er å opprettholde opprinnelig rominndeling med opprinnelige og eldre bygningsdeler, overflater og materialbruk, belysning, armaturer og detaljer, samt opprinnelig fast inventar.

Begrunnelse: Økonomibygningen er blant de godt bevarte bygningene fra den store utbyggingen rundt 1900, tegnet av arkitekt Ole Sverre. Bygningen har utdannings-, institusjons- og arkitektoniske kvaliteter.

Økonomibygningen inneholdt boliger (rom og leiligheter) og rom og funksjoner for forpleining og husholdning, der det største og viktigste rommet var spisesalen med plass til 122 elever.

Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer, kapittel 9

Fredete eiendommer i landsverneplan for Kunnskapsdepartementet

271 Økonomibygningen
1.etg

Plantegning 1. etasje. Omfang interiørfredning er markert med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

271 Økonomibygningen
2.etg

Plantegning 2. etasje. Omfang interiørfredning er markert med skravur. Opphavsrett: Statsbygg.